

[H. P. Clausen]

er, at lovforslaget intet ændrer i den hidtidige praksis i og omkring Rigsrevisionen. Der ændres ikke i forholdet mellem statsrevisorerne og rigsrevisor, og hvad der er helt afgørende, der ændres ikke i de hidtidige relationer i praksis mellem Rigsrevisionen og ministerierne.

For en ordens skyld skal jeg repetere bemærkningernes klare formulering herom, og jeg citerer fra bemærkningerne, side 3:

»Der vil i fremtiden være samme mulighed som hidtil for, at ministrene kan indgå aftaler med rigsrevisor om oprettelse af interne revisioner m.v., ligesom rigsrevisor fortsat vil være forpligtet til som i hidtidigt omfang at bistå ministrene med tilrettelæggelsen af regnskabsførelsen m.v.«.

Der opregnes helt konkret som eksempler områder, hvor en sådan bistand ydes, for at det kan være helt klart, at praksis kan og skal fortsætte som hidtil. Der bliver ikke afvigelser fra det hidtidige princip.

Under drøftelserne af lovforslaget med regeringen har det vist sig, at regeringen forudser, at der i fremtiden kan blive behov for at oprette nye interne revisioner i ministerierne. Det er der også taget højde for i lovforslaget. Der skal nedsættes et sagkyndigt udvalg med en sammensætning, som er foreslået af regeringen. Udvalget skal undersøge omfanget og karakteren af administrationens behov, vurdere de økonomiske konsekvenser og også fremsætte forslag til en eventuel finansiering, så ingen døre er lukket med hensyn til en husholderisk og effektiv tilrettelæggelse af statens revision. Ingen, heller ikke præsidiets, er interesseret i en dobbeltdækning af opgaverne eller accelererende udgifter.

Overflytningen berører naturligvis også placeringen af Rigsrevisionens personale. Problemerne i den forbindelse er gennemgået meget nøje og løses, som det også fremgår af lovforslaget, i overensstemmelse med den praksis, der er fulgt i parallelle situationer, f.eks. ved statsinstitutioners overgang til amtskommuner.

Så er der endelig tidspunktet for lovforslagets ikrafttræden. Oprindeligt var det præsidiets ønske at få lovforslaget fremsat og vedtaget, så skæringsdatoen kunne blive den 1. januar 1991, men valget kom i vejen, og som lovforslaget foreligger nu, forudsætter det, at det i sin helhed træder i kraft den 1. marts i år med finansiell virkning fra finansårets begyndelse. Når vi ser

på datoen i dag og regner på de arbejdsdage, der er tilbage i Tinget i februar måned, er det indlysende, at den 1. marts heller ikke holder som skæringsdato. Vi må i udvalget finde frem til en realistisk termin.

Jeg har så kun tilbage på præsidiets vegne at anbefale dette efter min mening for Folketinget principielt vigtige forslag til Tingets velvillige behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udvalget for Forretningsordenen. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 100:

Forslag til lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning.

Af kirkeministeren (Torben Rechendorff).
(Fremsat 30/1 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hanne Andersen (S):

Hensigten med lovforslaget er at samle de bestemmelser, der handler om medlemskab af folkekirken, ophør af medlemskab, medlemmernes ret til kirkelig betjening og sognebåndsløsning. Vi er enige med ministeren i, at disse bestemmelser hører sammen. At medlemmerne af folkekirken som hovedregel hører til menigheden i det sogn, hvor de bor, er hele ideen bag sognekirken.

Efter lovforslaget får medlemmer, der flytter til udlandet, ret til kirkelig betjening af præsterne i det sogn, hvor de boede inden udrejsen, når de midlertidigt er her i landet eller holder ferie her. Det er en naturlig fornyelse. At bo og arbejde i udlandet i kortere eller længere tid er blevet almindeligt for mange mennesker, og

[Hanne Andersen]

ønsket om at blive gift eller få børn døbt i forbindelse med ferie her i landet er kendt.

Når det handler om kirkelig betjening af medlemmer, der ikke bor i sognet, men har tilknytning til sognet, vil vi anbefale ministeren at følge forslaget i betænkningen fra det nedsatte udvalg. Vi synes ikke, der er nogen grund til at vente. De oplagte tilfælde, der nævnes i betænkningen, er, at man har pårørende i sognet, at man er kommet på plejehjem uden for sognet, eller at den nærmeste familie er begravet i sognet.

Retten til at løse sognebånd til en præst i et andet sogn er uændret, men hvis en præst fremover ikke ønsker at modtage en sognebåndsløser, skal afslaget nu begrundes. Det er vi enige i, men vi er derimod ikke enige i, at der kun skal være én mulighed for at anke et afslag. Der skal efter vores mening være mulighed for at anke biskoppens afslag til kirkeministeren.

Desværre er ministeren ikke færdig med overvejelserne om sognebåndsløsernes valgret og valgbarhed. At sognebåndsløseren én gang for alle skal vælge, om valgret ønskes bevaret i bopæls sognet eller flyttet til det sogn, hvor der er løst sognebånd, er ikke nok. Eksemplerne på sognebåndsløseres misbrug af valgret og valgbarhed til at påvirke menighedsrådsvalget kender vi, og problemet fortjener en løsning.

Sognebåndsløsning handler først og fremmest om at imødekomme medlemmets ønske om at blive betjent af en bestemt præst. Valgret og valgbarhed er rettigheder, der følger efter. En løsning kunne være betænkningens forslag om en karenstid på 2 år, inden valgret og valgbarhed opnås. I karenstiden kan menighed og sognebåndsløseres lære hinanden at kende, inden sognebåndsløseren kan stemme i sognet og eventuelt opstille til menighedsrådsvalg. Vi synes, dette forslag er en god løsning, og vi vil også gerne minde om, at Folketingets Kirkeudvalg faktisk har været optaget af dette spørgsmål i lang tid. Betænkningen blev afgivet i 1989, så vi er vel meget tæt på en afklaring af dette spørgsmål.

Vi vil gerne vide, hvor langt ministeren er med overvejelserne, og vi håber på et positivt svar i udvalget.

Eva Møller (KF):

Da vi nu fra den socialdemokratiske ordfører har fået så smuk og præcis en gennemgang af

forslaget, er der for mig ikke grund til at bruge mange ord på det foreliggende lovforslag.

Det Konservative Folkeparti kan fuldt og helt tilslutte sig det af kirkeministeren fremsatte lovforslag. Vi er enige i, at det er logisk at samle de tre hidtidige love i én lov; vi mener, bestemmelserne hører sammen. Vi er også enige i den sproglige modernisering og præcisering, der har fundet sted, og ligesom den forrige ordfører hilser vi med tilfredshed, at det nu er muligt for udlandsdanskere at få kirkelig betjening her i Danmark. Det mener vi er en naturlig følge af den større og større internationalisering og dette, at folk oftere og oftere har job i udlandet.

Vi ser frem til, at vi, når vi skal behandle ændringer i lov om menighedsrådsvalg, kan få klarlagt det sidste problem, som er udestående, nemlig spørgsmålet om, hvordan sognebåndsløser er stillet med henblik på at udøve deres valgrettigheder i forbindelse med menighedsrådsvalg. Det synes vi er et stort problem, som vi meget gerne ser løst, og som vi har beskæftiget os med længe, men da vi har forstået, at det vil blive løst inden næste menighedsrådsvalg, kan vi tilslutte os lovforslaget.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre kan støtte dette lovforslag. Vi er godt tilfredse med, at disse områder nu samles i én lov.

I bemærkningerne til §§ 1 og 2, der drejer sig om medlemskab og udelukkelse fra medlemskab af folkekirken, er nævnt, at præsternes afgørelse kan indbringes for biskoppen og eventuelt for ministeriet. Jeg går ud fra, at ordet »eventuelt« betyder, at kun de afgørelser, hvor der alene er tale om et juridisk skøn, kan indbringes for ministeriet, mens afgørelser, der vedrører, hvad man kunne kalde den teologiske samvittighed, fortsat udelukkende er en teologisk afgørelse og dermed biskoppernes. Specielt vedrørende den måske meget teoretiske mulighed for udelukkelse af folkekirken er det vanskeligt at forestille sig en sådan afgørelse uden samtidig at tænke på den evangelisk-lutherske kirkeordning.

Der har i årevis været en debat om, hvorvidt sognebåndsløsning skulle kunne foretages til en menighed. I Venstre vil vi gerne takke ministeren for, at denne tanke ikke er blevet til lovforslag; sognebåndsløsning bør fortsat være et anliggende mellem præsten og ansøgeren. At

[Birthe Rønn Hornbech]

præsten skal begrunde et afslag, har vi ikke så meget imod.

Vi synes, at der i lovforslagets bemærkninger er gjort meget ud af det forvaltningsretlige. Jeg går ud fra, at vi er enige med ministeren om, at det at erhverve en sognebåndsløsning er langt mere end det, man i forvaltningsretten kalder en begunstigende forvaltningsakt. I det hele taget er der mange forvaltningsretlige betragtninger i lovforslaget. Det er der ikke noget forkert i, men jeg vil gerne på Venstres vegne for den folkekirkelige selvforståelses skyld supplere dette med følgende:

Uanset alskens forvaltningsret er det grundlæggende for Venstre at få slået fast, at den danske folkekirke ikke er og ikke skal være en statskirke. Den danske folkekirke er ikke blot et forvaltningsorgan, der styres af administrativ rationalitet. Netop derfor er det vel også, at lovforslaget overlader afgørelsen om sognebåndsløsning til kirken selv, til præster og biskopper, og netop ikke til ministeriet. Spørgsmålet om sognebåndsløsning er et spørgsmål, der ikke blot skal løses efter et juridisk skøn, men efter teologisk overbevisning.

Med disse bemærkninger kan Venstre som nævnt støtte lovforslaget.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Netop fordi denne lovgivning, som det også er nævnt af andre ordførere, i høj grad er en videreførelse af gamle regler, vil jeg lægge ud med at sige, at jeg ikke bryder mig om, at det videreførte får en lille drejning, som kan være uskyldig, men som ikke behøver at være det.

Ifølge grundloven eksisterer kirken uafhængigt af minister og ministerium. Men så vidt jeg kan se, gør § 4 i dette lovforslag det muligt for ministeren at fastsætte, hvad kirken skal være. I bemærkningerne til denne paragraf står der:

»Dog er det ikke anset for nødvendigt, at bestemmelser gives i form af en kgl. anordning.«

Hvem er det, der ikke synes det? Jeg glæder mig til at se kommentarerne i høringssvarene vedrørende dette emne.

Jeg har nogle spørgsmål til ministeren om enkeltformuleringer i lovforslaget:

§ 1, stk. 4, bruger udtrykket »en anden krite-
riske dåb«. Burde der ikke have stået: »Døbt i et andet trossamfund«?

§ 2, stk. 2: Hvilke andre eksempler tænkes der på med udtrykket »f.eks.«?

Når jeg læser §§ 3 og 12, må jeg spørge mig selv og ministeren om: Hvad er begrundelsen for 15-års-grænsen? Kirkeligt set burde konfirmationen måske være den afgørende faktor og et signal om, at kirken selv tog konfirmationen alvorligt.

§ 6, stk. 2: Hvad dækker udtrykket »kirkelig betjening«? Drejer det sig også om bisættelser og begravelser?

Og så endelig den berømte sognebåndsløsning: Jeg synes snart, vi savner en rigtig god argumentation for, at denne ordning, hvorom arbejdsgruppen siger: »De historiske grunde for ordningen var bortfaldet« – og det var i 1973 – fortsat opretholdes. Jeg finder i øvrigt, at der også er et hensyn at tage til kirkens øvrige personale. De kirkelige handlinger bliver jo også pålagt organist, kor, kirketjener osv. osv. Jeg ser faktisk frem til, at den årelange diskussion om sognebåndsløsning i folkekirken bliver ført til ende.

Med disse spørgsmål vil jeg tilsige SF's positive medvirken i udvalgsarbejdet.

Poul Nødgaard (FP):

Fremskridtspartiet er i det store og hele tilfreds med det lovforslag, som kirkeministeren har fremsat, for det betyder en forenkling, da jeg har konstateret, at flere love nu bliver samlet i én lov. Det i sig selv er jo det, vi i vort parti kalder et rigtig godt fremskridt.

Med hensyn til de ændringer, der er indføjet i det nye lovforslag i forhold til eksisterende lovgivning, har jeg med stor glæde noteret mig, at der nu også gives ret til kirkelig betjening af danske statsborgere, der opholder sig i udlandet, og som kommer hjem til Danmark for på den ene eller anden måde at få udført en kirkelig handling. Jeg er derimod ikke enig i, at det lige absolut skal være ved den kirke, hvor man sidst har haft bopæl. Jeg synes nok, man kunne være lidt mere fleksibel og give de pågældende, der måske har opholdt sig i udlandet i en længere periode og kommer hjem, ret til selv at pege på den kirke, hvor den ene eller anden højtidelighed ønskes gennemført. Måske har man slet ikke tilhørsforhold til det sted, hvor man boede, inden man flyttede til udlandet. Jeg håber, ministeren kunne overveje at lempe disse bestemmelser, så vi får nogle tilfredse udenlandsdanskere, der ikke skal komme hjem til alt for meget dansk bureaukrati; mange er jo trods

[Poul Nødgaard]

alt i udlandet, fordi de på forskellig vis har været ude at arbejde for det danske samfund.

Jeg har også noteret mig, at der er en ændring med hensyn til løsning af sognebånd derhen, at borgeren nu kan løse sognebånd til en præst, og at denne kun i meget sjældne tilfælde kan nægte den pågældende at løse et ønskesognebånd. Som reglerne hidtil har været, har en præst rimelig let kunnet afslå en ansøgning om sognebånd; det, der her er sket, er en god opstramning, således at den, der af en eller anden grund måtte ønske at løse et sognebånd til en anden menighed, nu betydelig lettere kan komme igennem med et sådant ønske og også at få et eventuelt afslag prøvet hos biskoppen.

Hovedprincippet i den lovgivning, som kirkeministeren lægger op til, er fortsat, at medlemmer af folkekirken skal lade deres kirkelige handlinger udføre i det sogn, de hører til. Der er enkelte undtagelser, men jeg må erkende, at jeg meget gerne ser, at landets præster og menighedsråd vil være særdeles fleksible, såfremt personer af den ene eller anden grund – også ud over de eksempler, der er nævnt i lovtæksten – måtte ønske en kirkelig handling henlagt til en anden kirke end den, man normalt tilhører, og dermed også til en anden præst.

I en tid, hvor folkekirken står en lille smule svagt hos mange, synes jeg at man fra kirkernes og præsternes side må udvise stor fleksibilitet, og det føler jeg mig ganske sikker på at de også vil. Jeg håber, det vil være sådan, at præsterne vil administrere lovens bestemmelser med stor fleksibilitet. Det, det drejer sig om, er trods alt, at kirken i de situationer, hvor vore borgere har brug for den, ikke altid må køre strengt efter nogle lovparagraffer, som Folketinget har vedtaget. Jeg betragter det foreliggende lovforslag som en form for rammelovgivning, som man kan rette sig efter. Men kan man de enkelte steder i landet finde gode løsninger, som borgerne er glade for og tilfredse med, kan jeg ikke se, at der skulle være noget grundlag for, at nogen overordnet myndighed skal blande sig.

Alt i alt må jeg på Fremskridtspartiets vegne sige, at vi vil se meget positivt på dette lovforslags videre behandling, og at vi vil tilstræbe, at der kan komme en hurtig udvalgsbehandling, så loven kan blive vedtaget og de fornødne bekendtgørelser udstedt, således at loven kan træde i kraft den 1. januar 1992.

Jette Pors (CD):

Der er blevet sagt meget om de enkelte detaljer i forslaget, og jeg skal kun meddele, at CD er særdeles positive over for lovforslaget, både hvad angår sognebåndsproblemerne, og hvad angår dette med at betjene udlændinge i Danmark og danskere i udlandet i kirkelige sammenhænge; vi har intet at indvende imod det oplæg, der foreligger i dag.

Marianne Jelved (RV):

Det Radikale Venstre finder, at det er en udmærket idé at sammenlægge de bestemmelser, som vi behandler i dag, i én lov; det kan vi tilslutte os. Vi kan i øvrigt generelt tilslutte os alle de forslag, der ligger i lovforslaget.

Jeg skal nøjes med at kommentere én ting, og det drejer sig om sognebåndsløsningen, hvor det har været anført af Socialdemokratiets ordfører, at man ikke synes, det er tilstrækkeligt med biskoppen som ankeinstans. Jeg vil gerne understrege, at det synes Det Radikale Venstre absolut det er, for vi mener, at vi generelt bør forenkle vores ankesystem, men så sandelig og endnu vigtigere også, fordi sognebåndsløsning er et lokalt anliggende, som kræver lokale afgørelser; det har ikke noget at gøre med juristeri.

Vi skal tilsige et konstruktivt og hurtigt udvalgsarbejde.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Også Kristeligt Folkeparti kan bakke forslaget op. Vi synes, det er et godt forslag, og ved grundig gennemlæsning ser vi, at der egentlig ikke er de store ændringer. Hvis man ved, hvordan det fungerer i praksis i dag, er der ikke ret mange problemer i dette her.

Hvad angår sognebåndsløsning, er vi helt enige i, at man er nødt til at have en eller anden bestemmelse, for hvis der går mode i at ønske en bestemt præst, kan der nemt blive et så stort tilløbsstykke ud af det, at det vil være vanskeligt at betjene de øvrige medlemmer i menigheden. Vi er helt enige i, at dette ikke har noget at gøre med kirkeministeren; afgørelsen ligger hos biskoppen; det må være et indre anliggende for kirken.

Men i øvrigt tilsiger vi en positiv udvalgsbehandling; vi mener ikke, det kan volde de store vanskeligheder.

Kirkeministeren (Torben Rechendorff):

Jeg skal indskrænke mig til at sige tak til ordførerne for de faldne bemærkninger og tillade mig specielt at fremhæve den tale, hr. Poul Nødgaard holdt på Fremskridtspartiets vegne. Jeg mener, at denne dag er særlig derved, at det nu synes godtgjort, at også Fremskridtspartiet har en aktiv kirkepolitik med selvstændige synspunkter, og det vil jeg gerne kvittere for. Noget tyder på, at loven vil kunne vedtages i fuldstændig enighed.

Jeg vil i øvrigt gerne til hr. Poul Nødgaard sige, at når talen er om balancen mellem det lovfæstede og det fleksible, som hr. Poul Nødgaard gjorde meget ud af, tror jeg, jeg godt kan sige, at folkekirken i al almindelighed lever op til det af hr. Poul Nødgaard efterlyste. Jeg tror, man vil opleve meget få situationer, hvor man med bestemte ønsker om kirkelige handlinger et bestemt sted bliver afvist. Det, vi er nødt til at fælde ned i loven, er naturligvis de formelle regler.

Jeg vil gerne til fru Hanne Andersen sige, at det er min hensigt i næste folketingssamling at fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om valg til menighedsråd. Der skal som bekendt være menighedsrådsvalg næste gang i november måned 1992, og det siger sig selv, at valgreproblematikken skal være på plads dér.

Jeg har i bemærkningerne redegjort for de tanker, der har været i betænkningen. Jeg skal ikke her gå ind i, hvordan lovforslaget bliver, men skal udtrykke min enighed i, at vi skal have løst spørgsmålet inden næste valg.

I øvrigt kan jeg både til fru Birthe Rønn Hornbech og til fru Hanne Thanning Jacobsen sige, at jeg har noteret mig de almindelige bidrag til den ganske spændende stat/kirke-diskussion, og det kan være, at vi i Kirkeudvalget får lejlighed til nærmere at drøfte disse spørgsmål. Lad mig blot sige, at når man vil gøre spørgsmålet om motiveringen for sognebånd til alene et kirkeligt anliggende, som det jo hedder – nogle kalder det for et indre anliggende – må jeg gøre opmærksom på, at der jo ligger elementer af både jura og teologi i det. Jeg skal også til beroligelse for de to ordførere sige, at forslaget er varmt støttet af alle instanser i folkekirken, herunder samtlige biskopper og Den Danske Præsteforening.

Jeg glæder mig til en hurtig behandling i udvalget og er klar til at bidrage til uddybning og klargøring af de spørgsmål, der er rejst.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 99:

Forslag til lov om beskyttelse mod elektromagnetiske forstyrrelser.

Af kommunikationsministeren (Torben Rechendorff).

(Fremsat 30/1 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Søren Hansen (S):**

Socialdemokratiet kan tilslutte sig lovforslaget. Vi synes nemlig, at det er så udmærket, at man både kan se fjernsyn og høre radio, skrive på computer, riste brød og forberede middagen i mikroovnen samtidig, og uden at apparaturerne generer hinanden.

Når vi tilslutter os forslaget, er det også, fordi man dermed løser den opgave, der er ved at tilslutte sig EF-direktivet på disse områder. Det har Danmark en klar interesse i – så vidt vi kan vurdere det – derved, at man samtidig med dette lovforslags vedtagelse og effektivering får fjernet de tekniske handelshindringer, som ellers kan være for danske produkter.

Når det er sagt – vi syntes ikke, at ministeren skulle slippe helt så nemt – vil jeg gerne sige følgende:

Lovforslaget er jo fremsat af kommunikationsministeren. Nu ved jeg ikke, om der kan stilles særlige krav til en kommunikationsminister om at kunne kommunikere klart og tydeligt og enkelt; alle love, som gives for folket, skal begribeligvis være forståelige for folket, men fra kommunikationsministeren kan man måske